

ÚKZÚZ průběžně informuje registrované subjekty, tak i vývozce veškerého zboží do třetích zemí, o aktuální situaci ve výrobě a označování dřevěných obalů spadajících pod mezinárodní standard ISPM č. 15. Zásadními nedostatky, které vedou ke vzniku problémů u vývozců je nedostatečné ošetřování, neoprávněné označování a nabízení sice levných, ale méně kvalitních obalů (týká se především palet).

Pravidla pro obchod s dřevěným obalovým materiálem, která platí již od roku 2002, jsou stanovená mezinárodním standardem ISPM č. 15 (Regulace dřevěného obalového materiálu v mezinárodním obchodu, FAO, Řím, 2013). Do národní legislativy byly tyto předpisy zapracovány v podobě zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon“) a vyhlášky č. 384/2011 Sb., o technických zařízeních a o označování dřevěných obalů a o změně vyhlášky č. 344/2004 Sb., o mechanizačních prostředcích na ochranu rostlin.

Situace v oblasti dřevěných obalů, jejich výroby a tepelného ošetřování

Na trhu s dřevěnými obaly se však objevily praktiky, které nejsou v souladu s platnými předpisy a jsou důvodem k postihu. Jedná se zejména o používání značek IPPC, které byly přiděleny jiným subjektům, než které je fakticky používají. Tato praxe byla v posledních dvou letech převzata i některými orgány v rámci paletových poolů, které přidělují výrobcům dřevěných palet licence k jejich výrobě a označování (např. palety EUR), aniž by byly k této činnosti u ÚKZÚZ registrovány. To platí jak pro výrobce dřevěných obalů, tak i pro subjekty zajišťující opravy palet (viz dále).

Vedle nedostatečného ošetřování a označování dřevěných obalů registrovanými subjekty se touto činností zabývají i subjekty, které nejsou u ÚKZÚZ vůbec registrovány. Tyto subjekty často nabízejí dřevěné obaly v nižších cenových relacích, důvodem je buď absence tepelného ošetření, nebo nedosažení stanovených minimálních hodnot (teplota, časový průběh) během procesu ošetřování dřeva. Touto činností se vystavují postihu ze strany ÚKZÚZ, **ale především vystavují vývozce problémům při vývozu zásilek se dřevěnými obaly do třetích zemí.**

Dovoz hotových palet/řeziva pro jejich výrobu

Velmi často se setkáváme s dovozem již hotových výrobků (palet) a rovněž i řeziva pro výrobu dřevěných palet zejména z východoevropských zemí.

Aby toto řezivo mohlo být použito pro výrobu dřevěných obalů a následně označeno značkou IPPC, musí být každá dodávka takového řeziva doprovázena dokladem o provedeném ošetření (dokladem o certifikaci subjektu k provádění ošetření ze země, odkud je řezivo dováženo; záznamem o procesu ošetření; prohlášením subjektu o provedeném ošetření), případně rostlinolékařským osvědčením, kde je uvedeno, že dřevo bylo tepelně ošetřeno (platí pro třetí země). Jedině takto dokladované řezivo/hotové palety lze na našem území uvádět do oběhu nebo označovat. Pokud řezivo/palety nebudou takto dokladovány, budou muset být před označením značkou IPPC v ČR tepelně ošetřeny. Na případné označení palet, ke kterým nejsou

příslušné doklady, bude pohlíženo jako na porušení ustanovení zákona o rostlinolékařské péči (ošetřování a označování dřevěných obalů), vč. využití sankčních postihů.

Opravy palet

Další oblastí, ve které zaznamenáváme neplnění požadavků na označování dřevěných obalů, jsou **opravy palet**. Tato činnost se týká výlučně vratných palet. Subjekty opravující palety většinou nedodržují schválené postupy a opravy tak neplní svůj účel. Problémem zde jsou také licenční orgány, které přidělují oprávnění pro opravu palet subjektům, které nemohou opravovat palety, které byly při výrobě ošetřeny a označeny značkou IPPC (nejsou k používání oprávněni). **Je třeba upozornit, že i pro opravy jsou stanoveny závazné požadavky, jejichž neplnění výše popisovanou situaci ještě zhoršuje.**

Pro opravy palet musí být používáno ošetřené řezivo, a každý vyměněný komponent musí být náležitě označen značkou IPPC. Tento postup platí v případech, kdy je opravována méně jak 1/3 komponentů palet. Pokud je měněno více dílů (v případě, že je to rentabilní) je postup následující: opravu je možné provést řezivem neošetřeným, ale celá paleta musí být poté ošetřena, původní IPPC značka musí být odstraněna a nahrazena značkou subjektu, který opravu a ošetření provedl. **Z těchto postupů vyplývá, že i pro opravy dřevěných obalů, vyžadujících ošetření a označení, musí být subjekty registrovány u ÚKZÚZ v duchu požadavků stanovených pro ošetřování a označování obalů značkou IPPC.** Přidělování licencí „opravců“ palet ze strany některých licenčních orgánů z jiných států **považuje ÚKZÚZ za nesprávné a v rozporu s platnými českými předpisy.**

Práva duševního vlastnictví

Protože symbol IPPC používaný ve značkách pro označování ošetřených dřevěných obalů je registrovanou ochrannou známkou, využil ÚKZÚZ ustanovení zákona č. 355/2014 Sb., a vyhlášky č. 358/2014 Sb., a připravuje opatření, která povedou ke sledování dodržování povinností na úseku duševního vlastnictví. Neoprávněné používání značky IPPC se tak stává nejen správním deliktem dle ustanovení zákona, ale také správním deliktem podle ustanovení zákona o dodržování práv duševního vlastnictví. **Subjekty postupující v rozporu s těmito požadavky budou postihovány a vyrobeným obalům bude znemožněno jejich používání.** ÚKZÚZ jako národní organizace pro ochranu rostlin **zodpovědná** za systém registrace subjektů vyrábějících, ošetřujících a označujících dřevěný obalový materiál v duchu požadavků ISPM 15 spolupracuje v této oblasti s Celní správou ČR.

Vývoz zboží na dřevěných obalech do USA

ÚKZÚZ opětovně upozorňuje vývozce na problémy zásilek vyvážených do USA spojené s použitím nekvalitního nebo napadeného dřeva a nabádá je k důslednější kontrole dřevěných obalů při jejich nákupu/přejímce.

Za účelem zabránění šíření karanténních škodlivých organismů a rovněž invazních druhů prostřednictvím dřevěných obalů, jsou v USA dovozním kontrolám podrobovány všechny zásilky, a to především u mezinárodních dodavatelských řetězců.

Kontroly se zaměřují na přítomnost živých hmyzích škůdců, ale také na tzv. známky (symptomy) napadení dřevěných obalů škodlivými organismy. Kontroly pokrývají veškerý dřevěný obalový materiál, to znamená i dřevěné obaly a pomocné dřevo, které jsou opatřeny značkou IPPC v souladu se standardem ISMP 15, tzn. obaly, které by měly být tepelně ošetřeny. V případě zjištění známek napadení dřevěných obalů druhy hmyzu uvedenými v dovozních požadavcích USA (*Cerambycidae*, *Buprestidae*, *Siricidae*, *Cossidae*, *Curculionidae*, *Platypodidae*, *Sesiidae* nebo *Scolytidae*), jsou takové obaly podrobeny detailní kontrole a v případě nálezů hmyzu z uvedených čeledí, jsou takové obaly automaticky vráceny zpět do země původu. **Zjištění těchto škůdců je považováno za potvrzení skutečnosti, že dřevěný obal nebyl ošetřen!** V případě, že obal nese příznaky napadení, je taková zásilka vyhodnocena jako riziková. I když jsou obaly dostatečně označené značkou IPPC, ale obsahují známky napadení, jsou považovány za nevyhovující fyto-sanitárním podmínkám USA.

V současnosti asi nejdůležitějším opatřením je PREVENCE. Pro vývoz speciálně do USA požadujte výrobu dřevěných obalů z nenapadeného řeziva (dřeva bez příznaků napadení), bez kůry a požadujte po dodavateli záznam o ošetření. Ověřte si, zda je dodavatel registrován u ÚKZÚZ. Kontrola značení IPPC značkou by měla být samozřejmostí (čitelnost, správné umístění na obalu).

Následné rozporování důvodů vrácení zásilky, dokazování a spory o náhradu vynaložených nákladů nebo i jiných ztrát je nadměrně složité, zdlouhavé a většinou bez záruky kladného vyřešení.

*Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Odbor dovozu a vývozu
Ing. Petr Harašta, Ph.D.*